

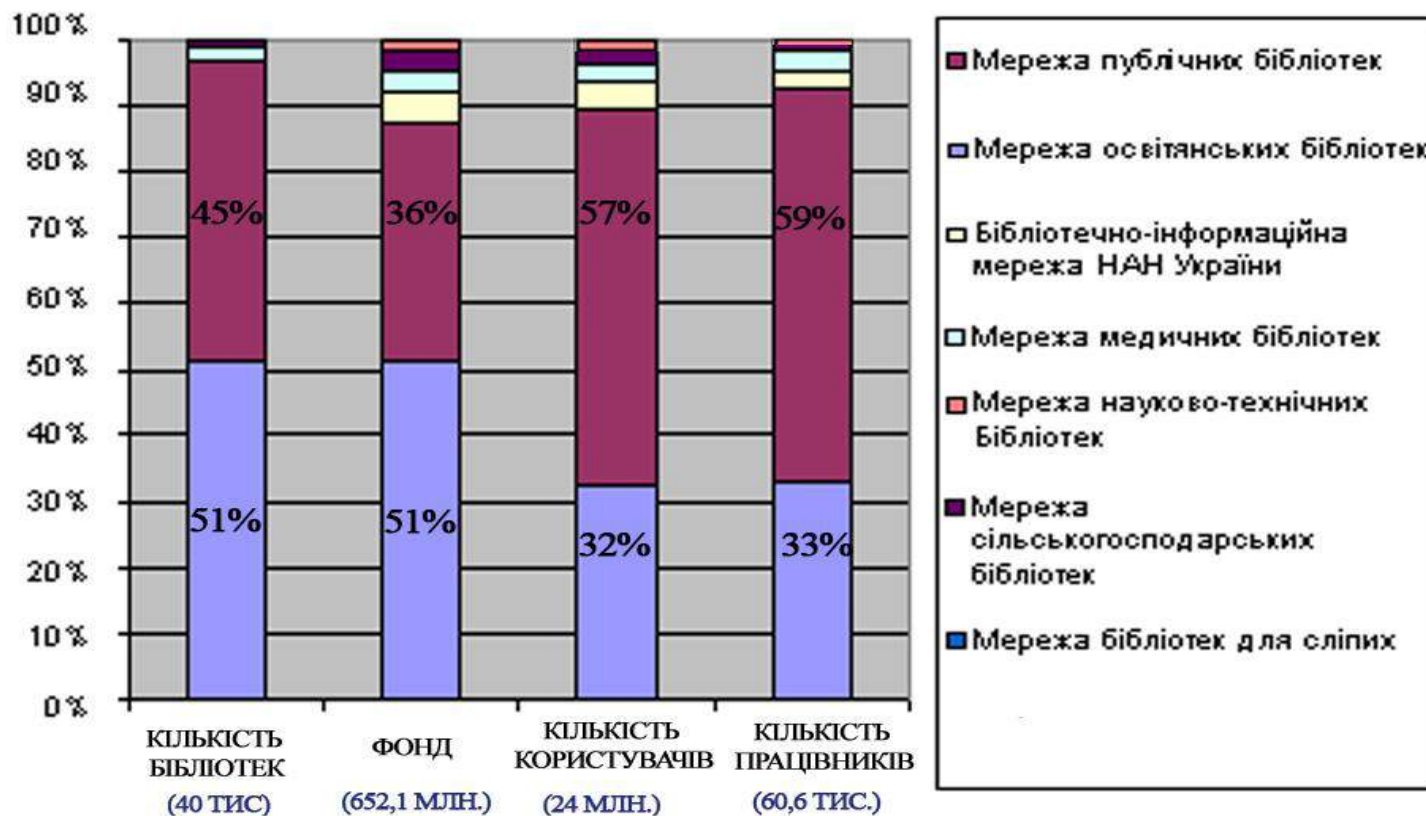
СТРАТЕГІЯ

РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ ДО 2025 РОКУ

**«ЯКІСНІ ЗМІНИ БІБЛІОТЕК ЗАДЛЯ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

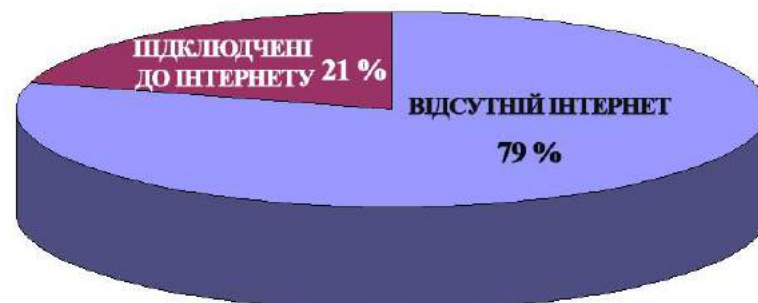
Бібліотечна мережа України

Нараховує близько 40 тис. бібліотек різного відомчого підпорядкування:

Мережа публічних бібліотек

- Складається з **15987** публічних бібліотек (з них **13253** – у сільській місцевості).
- Понад **13,7 млн.** користувачів публічних бібліотек.
- Бібліотечний фонд публічних бібліотек універсальної тематики становить близько **235 млн. одиниць.**
- Книговидача – **266,3 млн. примірників.**
- Загальна кількість працівників бібліотек – понад **36 тис. осіб.**
- Доступ до Інтернету має **3,3 тис. (21%)** бібліотек. Загальна кількість комп'ютеризованих робочих місць у публічних бібліотеках – **16,0 тис.** (в середньому, **один комп'ютер на одну бібліотеку**).

• налічує **18066** бібліотек
Міністерства освіти і науки України
та Національної академії
педагогічних наук України, з них –
близько **15000** бібліотек
загальноосвітніх навчальних
закладів.

- Сукупний бібліотечний фонд складає **333,2** млн. примірників документів.
- Загальна кількість користувачів – **7,7** млн. осіб, кількість відвідувань – майже 202 млн.
- Користувачам видається **49** млн примірників документів щорічно.
- Кількість працівників – понад **20** тис. осіб.

Мережа бібліотек ВНЗ

До мережі бібліотек вищих навчальних закладів України входить **201 бібліотека** різного відомчого підпорядкування.

• Загальний фонд документів – **120,7 млн. примірників**, з яких **2,3 млн.** – електронні видання.

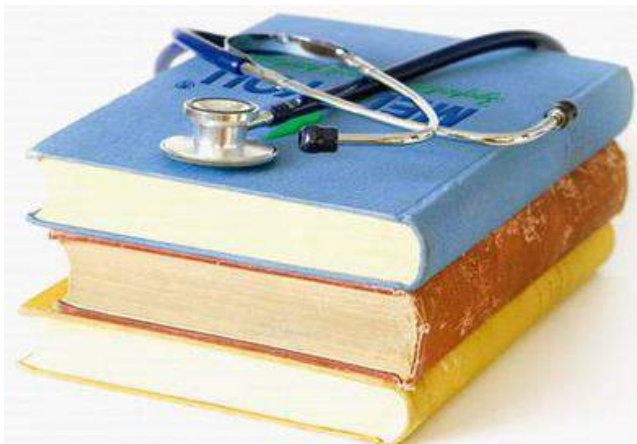
- Кількість користувачів – **1,7 млн. осіб.**
- Щороку видається понад **105 млн. прим.** літератури.
- Загальна кількість працівників бібліотек – близько **6 700 фахівців**, з яких **5,5 тис.** – з вищою освітою. Кількість автоматизованих робочих місць – **7 445.**

Бібліотечно-інформаційна мережа НАН України разом з двома науково-методичними центрами – Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського та Львівською національною науковою бібліотекою ім. В. Стефаника – **нараховує 96 бібліотек.**

- Сукупний бібліотечний фонд становить понад **32 млн. прим.**
- Щорічно мережа обслуговує майже **1 млн. користувачів**, видає понад **3 млн. прим. документів**, відвідування веб-сайтів бібліотек складає понад **15 млн. звернень**, а обсяг записів електронних каталогів становить майже **3 млн. записів.**
- Кількість працівників бібліотек мережі – **понад 1600 осіб.**

Мережа медичних бібліотек

- Потреби медичної галузі забезпечують **700 бібліотек** різних типів: обласні наукові медичні бібліотеки, бібліотеки медичних навчальних закладів різних рівнів акредитації, бібліотеки науково-дослідних інститутів та лікувально-профілактичних закладів України.

- Фонди медичних бібліотек України всіх рівнів складають видання медичної та суміжної з медициною тематики на паперових та електронних носіях загальною кількістю понад **22 млн. прим.** (у тому числі й електронні ресурси на оптичних дисках).
- Кількість користувачів – понад **600 тис. осіб.**
- Користувачам видається щорічно майже **20 млн. прим.**
- Кількість працівників медичних бібліотек – понад **1700 осіб.**

Мережа науково-технічних бібліотек

- Мережа науково-технічних бібліотек нараховує **109 бібліотек**.
- Сумарний бібліотечний фонд становить **7,8 млн. примірників**.
- Академічна мережа обслуговує **141,0 тис. користувачів** та видає **5,1 млн. примірників документів**.
- Відвідування веб-сайтів бібліотек складає майже **1,5 млн. звернень** на рік, а обсяг записів до електронних каталогів – **820,5 тис.**
- Кількість працівників бібліотек мережі – **260 осіб**.

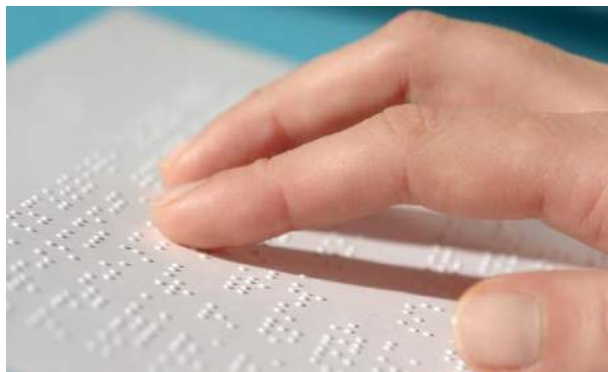
Мережа наукових сільськогосподарських бібліотек

- Обслуговування фахівців аграрної галузі забезпечують 185 наукових сільськогосподарських бібліотек вищих навчальних закладів, наукових установ системи Національної академії аграрних наук (НААН) України.

- Загалом сільськогосподарські бібліотеки обслуговують до **800 тис. користувачів.**
- Документний фонд налічує понад **21 млн. примірників.**
- Книговидача складає **17,8 млн. прим.**
- Кількість працівників мережі – **близько 900 осіб.**

Мережа бібліотек для сліпих

- Мережа бібліотек для сліпих при Українському товаристві сліпих складає **62 спеціалізовані бібліотеки**.
 - Загальний книжковий фонд яких становить понад **1 млн. 162 тис. одиниць зберігання**.
-
- Кількість читачів – **18,5 тис. осіб**, з яких близько 10,8 тис. – інваліди зору.
 - Книговидача складає **744,7 тис. прим.**
 - Кількість працівників – **92 особи**.

Основні проблеми

Бібліотечні мережі мають як спільні, так і особливі проблеми, які суттєво гальмують процеси трансформації та подальшого інтенсивного розвитку бібліотечної справи України та **потребують консолідованого вирішення.**

З-поміж них виділяємо:

- **роль бібліотек** у суспільних перетвореннях недооцінена, що призводить до неефективної реалізації їхнього потенціалу **як соціальних інституцій**;
- чинна **нормативно-правова база не відповідає сучасним потребам** розвитку бібліотечної справи, що унеможлиблює інтеграцію українських бібліотек у глобальне інформаційне середовище;
- **відсутність стабільної системи фінансування** бібліотек у обсягах, достатніх для ефективної діяльності і розвитку;
- **недостатні темпи впровадження інформаційних технологій у бібліотеках**, що ускладнює або унеможлиблює виконання виробничих процесів та обслуговування користувачів на сучасному рівні;

Пріоритети діяльності бібліотек в умовах якісних змін

Пріоритети діяльності бібліотек спрямовані на:

- консолідацію суспільства;
- дотримання європейських цінностей, інтеграцію у європейське співтовариство;
- підвищення якості життя;
- рівний доступ до інформації, знань і культурного надбання.

Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року

1. **Удосконалення нормативно-правової бази**, яка стосується діяльності бібліотек, та врегулювання стандартів бібліотечно-інформаційної галузі відповідно до міжнародних стандартів.
2. **Створення системи гарантованого бюджетного фінансування** основних бібліотечних послуг і реформування механізмів отримання та використання надходжень з інших джерел фінансування.
3. **Створення нової архітектури інтегрованої бібліотечної системи** країни на основі універсального доступу та економічної доцільності.
4. **Забезпечення професійного розвитку персоналу бібліотек**, оновлення системи бібліотечно-інформаційної освіти та підвищення кваліфікації.
5. **Модернізація матеріально-технічної бази** та інформаційно-технологічної **інфраструктури бібліотек**.

6. **Інтенсивний розвиток та актуалізація документно-інформаційних ресурсів бібліотек** на традиційних та електронних носіях і забезпечення доступу до них.
7. **Розвиток читання** через систему соціального партнерства.
8. **Збереження українського культурного надбання** в частині документних ресурсів.
9. **Науковий супровід** розвитку бібліотек в умовах якісних змін.
10. **Розвиток ефективних комунікацій.**

Модернізація інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек

Стратегія передбачає створення сучасної інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек відповідно до міжнародних стандартів

Для досягнення зазначеної мети *необхідно вжити заходів таких напрямках:*

- покращення матеріально-технічної бази бібліотек;
- здійснення інформатизації бібліотек;
- створення сприятливих умов для державно-приватного партнерства з метою залучення додаткових ресурсів.

Очікувані результати до 2025 р.:

- бібліотеки матимуть **сучасні приміщення та обладнання**, що дозволить ефективно здійснювати усі види діяльності, для користувачів буде створено комфортний, дружній та відкритий простір;
- **100 % бібліотек будуть комп'ютеризовані** та підключені до мережі Інтернет, запроваджені нові інформаційно-бібліотечні послуги, створено технологічну інфраструктуру для інтеграції національного бібліотечно-інформаційного ресурсу;
- буде **створено бібліотечне інтегроване інформаційне середовище** на основі програмного забезпечення з підтримкою міжнародних та національних стандартів.

- 1.** внести зміни до Законів України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про авторське право і суміжні права», «Про обов'язковий примірник документів», «Про здійснення державних закупівель»;
- 2.** прийняти необхідні документи для приєднання України до міжнародних угод, пов'язаних із бібліотечно-інформаційною діяльністю (Флорентійська угода (1950), Марракеський договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності (2013) та ін.);
- 3.** розробити та затвердити постановою Кабінету Міністрів Положення про інтегровану бібліотечну систему України;
- 4.** розробити на основі міжнародних і впровадити національні стандарти України з бібліотечної статистики, каталогізації, бібліотечного обслуговування, бібліотечних приміщень та ін.;

5. розробити організаційно-методологічні та техніко-технологічні умови для створення Державного реєстру національного культурного надбання у частині «Книжкові пам'ятки України»;
6. розробити програму створення Національної електронної бібліотеки України;
7. розробити програму інформатизації бібліотек;
8. розробити загальнодержавну адвокаційну кампанію з популяризації читання та промоції бібліотек.

Середньостроковий план дій на 2018-2020 рр.

1. організувати діяльність інтегрованої бібліотечної системи України відповідно до оновленої архітектури бібліотечних мереж;
2. прийняти і розпочати реалізацію програми з модернізації матеріально-технічної бази бібліотек;
3. прийняти і розпочати реалізацію програми інформатизації бібліотек;
4. прийняти і розпочати реалізацію програми створення Національної електронної бібліотеки України;
5. прийняти і розпочати реалізацію програми збереження бібліотечних фондів;
6. розробити, прийняти і розпочати реалізацію програми «Мобільні бібліотеки»;
7. створити Державний реєстр національного культурного надбання у частині «Книжкові пам'ятки України»;
8. створити зведений електронний каталог бібліотек України та базу даних авторитетних національних файлів;

Середньостроковий план дій на 2018-2020 рр.

9. створити зведений електронний каталог бібліотек України та базу даних авторитетних національних файлів;
10. розробити проект єдиного універсального веб-порталу інформаційних ресурсів бібліотек України;
11. створити інформаційно-пошукову систему видавничої продукції;
12. розробити і затвердити нові примірні штати та примірні структури бібліотек;
13. розробити і запровадити механізм державної грантової підтримки наукових досліджень з проблематики розвитку бібліотечно-інформаційної сфери;
14. розробити освітні стандарти та програми підготовки спеціалістів;
15. створити мережу закладів для підвищення кваліфікації бібліотечних працівників;
16. реалізувати загальнодержавну адвокаційну кампанію з популяризації читання та промоції бібліотек.

1. реалізувати програму з модернізації матеріально-технічної бази бібліотек;
2. реалізувати програму інформатизації бібліотек;
3. реалізувати програму Національної електронної бібліотеки України;
4. реалізувати програму збереження бібліотечних фондів;
5. реалізувати програму «Мобільні бібліотеки»;
6. реалізувати проект єдиного універсального веб-порталу інформаційних ресурсів бібліотек України;
7. розробити і запровадити загальнодержавну систему електронної доставки документів;
8. приєднати зведений електронний каталог бібліотек України та електронні каталоги окремих бібліотек до світового зведеного каталогу бібліотечних ресурсів (WorldCat).